

OBSAH

Předmluva	13
Seznam zkratk.....	15
Úvod.....	19
Kapitola 1 Počítače a kybernetická kriminalita – základní pojmy.....	23
1.1 Co je a co není počítačová (kybernetická) kriminalita	23
1.2 Počítače.....	26
1.2.1 Hardware	27
1.2.2 Software.....	30
1.3 Data, informace a informační systémy	35
1.3.1 Data a databáze	35
1.3.2 Informace a informační systémy	38
1.3.2.1 Informace	38
1.3.2.2 Nosič informací.....	43
1.3.3 Informační systémy	46
1.4 Počítačové sítě, Internet a dálkový přístup	49
1.4.1 Počítačová síť.....	49
1.4.2 Přenos dat	51
1.4.3 Internet.....	56
1.4.3.1 Internet a jeho uživatelé	56
1.4.3.2 Cloud computing a webová úložiště.....	59
1.4.3.3 Internet technologicky.....	64
1.4.3.4 Internet obsahově.....	65
1.4.3.5 Internet právně a normativně.....	66
1.4.3.6 Internet v legislativě.....	71
1.4.3.7 Viditelný web, Dark Web a Deep Web	80
1.4.3.8 Internet a kriminalita	84
1.5 Od robotů po Společnost 4.0	84
1.5.1 Roboti.....	84
1.5.2 Autonomní systémy řízení vozidel.....	90
1.5.3 Váleční roboti.....	93
1.5.4 Průmysl 4.0, Společnost 4.0 a smart-...cokoliv	96
Kapitola 2 Kriminalita v prostředí informačních systémů a na Internetu.....	102
2.1 Historie a současnost kybernetické kriminality	102
2.2 Od sabotáží k útokům na zařízení ICT	104
2.2.1 Sabotáže (§ 314).....	104
2.2.1.1 Formy a způsoby sabotáží.....	104
2.2.1.2 Skutková podstata	108
2.2.1.3 Judikatura.....	111
2.2.2 Teroristický útok (§ 311).....	111
2.2.2.1 Formy a způsoby terorismu	111
2.2.2.2 Kyberterorismus.....	114
2.2.2.3 Kybernetická válka.....	120

2.2.2.4	Pachatelé kyberterorismu.....	125
2.2.2.5	Ochrana před kyberútoky.....	128
2.2.2.6	Zákon o kybernetické bezpečnosti.....	129
2.2.2.7	Ochrana proti kybernetickému nebezpečí.....	151
2.2.2.8	Právní úprava.....	152
2.2.3	Obecné ohrožení (§ 272–273).....	163
2.2.3.1	Úmyslný tr. čin podle § 272.....	163
2.2.3.2	Judikatura k § 272.....	163
2.2.3.3	Nedbalostní tr. čin podle § 273.....	165
2.2.3.4	Judikatura k § 273.....	166
2.2.4	Poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení (§ 276–277).....	167
2.2.4.1	Úmyslný tr. čin podle § 276.....	167
2.2.4.2	Judikatura k § 276.....	171
2.2.4.3	Nedbalostní tr. čin podle § 277.....	175
2.2.4.4	Judikatura k § 277.....	175
2.2.5	Poškození cizí věci (§ 228).....	177
2.2.5.1	Formy a způsoby poškozování cizích věcí.....	177
2.2.5.2	Judikatura.....	178
2.2.6	Neoprávněné užívání ICT zařízení.....	179
2.2.6.1	Doba předinternetová.....	179
2.2.6.2	Sítě, Internet a dálkový přístup.....	180
2.2.6.3	Právní úprava neoprávněného užívání cizí věci (§ 207).....	184
2.2.6.4	Judikatura.....	184
2.3	ICT zařízení jako nástroje pro páčání tr. činnosti.....	186
2.3.1	Podvody (§ 209).....	186
2.3.1.1	Formy a způsoby páčání počítačových podvodů.....	186
2.3.1.2	Skutková podstata.....	192
2.3.1.3	Judikatura.....	196
2.3.2	Provozování nepoctivých her a sázek (§ 213).....	202
2.3.2.1	Formy a způsoby trestné činnosti.....	202
2.3.2.2	Skutková podstata.....	205
2.3.2.3	Judikatura.....	207
2.3.3	Poškození cizích práv (§ 181).....	208
2.3.3.1	Formy a způsoby poškození cizích práv.....	208
2.3.3.2	Skutková podstata.....	209
2.3.3.3	Judikatura.....	209
2.3.4	Vydírání (§ 175).....	212
2.3.4.1	Vydírání v prostředí ICT.....	212
2.3.4.2	Skutková podstata.....	219
2.3.4.3	Judikatura.....	220
2.4	Trestná činnost spojená se získáváním a šířením informací.....	226
2.4.1	Sociální sítě.....	226
2.4.1.1	Šíření informací.....	230
2.4.1.2	Získávání informací.....	230
2.4.2	Odpovědnost za obsah.....	231
2.4.2.1	Zákon o některých službách informační společnosti.....	231
2.4.2.2	Judikatura.....	233

2.4.3	Zákonem zavedená cenzura obsahu sociálních sítí v SRN	237
2.4.4	Ústavní základy ochrany soukromí a osobních údajů	238
2.4.5	Ochrana obsahu v sítích elektronických komunikací.....	240
2.4.6	Ochrana osobních údajů.....	241
2.4.6.1	Předpisy o ochraně osobních údajů.....	241
2.4.6.2	Základní pojmy související s osobními údaji podle zákona č. 101/2000 Sb.	242
2.4.6.3	Ochrana osobních údajů podle GDPR a dalších předpisů EU	243
2.4.6.3.1	Právní normy Evropské unie.....	243
2.4.6.3.2	Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR)	243
2.4.6.3.3	Směrnice NIS.....	251
2.4.6.3.4	Nahrazení Směrnice o soukromí a elektronických komunikacích Nařízením ePrivacy	252
2.4.6.3.5	Návrh zákona o zpracování osobních údajů	253
2.4.7	Neoprávněné nakládání s osobními údaji (§ 180)	254
2.4.7.1	Formy a způsoby neoprávněného nakládání s osobními údaji.....	254
2.4.7.2	Skutková podstata	256
2.4.7.3	Judikatura	260
2.4.8	Šíření pornografie (§ 191).....	266
2.4.8.1	Skutková podstata podle odst. 1.....	266
2.4.8.2	Skutková podstata podle odst. 2.....	273
2.4.8.3	Skutková podstata podle odst. 3 a 4.....	274
2.4.8.4	Judikatura	278
2.4.9	Dětská pornografie	284
2.4.9.1	Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií (§ 192).....	285
2.4.9.1.1	Skutková podstata podle odst. 1	285
2.4.9.1.2	Skutková podstata podle odst. 2	288
2.4.9.1.3	Skutková podstata podle odst. 3	289
2.4.9.1.4	Skutková podstata podle odst. 4 a 5	289
2.4.9.2	Judikatura k § 192	290
2.4.9.3	Zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193)	313
2.4.9.4	Účast na pornografickém představení (§ 193a)	314
2.4.9.5	Navazování nedovolených kontaktů s dítětem (§ 193b)	314
2.4.10	Porušování tajemství dopravovaných zpráv (§ 182)	315
2.4.10.1	Formy a způsoby porušování tajemství.....	315
2.4.10.2	Odposlechy prováděné orgány státu.....	317
2.4.10.3	Judikatura k problematice odposlechů prováděných státními orgány.....	335
2.4.10.4	Nelegální odposlechy.....	343
2.4.10.5	Skutková podstata porušení tajemství dopravovaných zpráv	346
2.4.10.6	Judikatura.....	356
2.4.11	Porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí (§ 183)	359
2.4.11.1	Formy a způsoby trestné činnosti	359
2.4.11.2	Skutková podstata	360
2.4.11.3	Judikatura.....	362
2.4.12	Ohrožení utajované informace (§ 317–318)	364

2.4.12.1	Předpisy pro oblast utajovaných informací	364
2.4.12.2	Formy a způsoby ohrožení utajované informace.....	367
2.4.12.3	Skutková podstata ohrožení utajované informace (§ 317)	368
2.4.12.4	Judikatura.....	372
2.4.12.5	Ohrožení utajované informace z nedbalosti (§ 318)	373
2.4.13	Vyzvědačství (§ 316).....	373
2.4.13.1	Formy a způsoby vyzvědačství a špionáže	374
2.4.13.2	Skutková podstata	374
2.4.13.3	Judikatura.....	375
2.4.14	Šíření poplašné zprávy (§ 357).....	375
2.4.14.1	Formy a způsoby šíření poplašné zprávy	375
2.4.14.2	Skutková podstata	378
2.4.14.3	Judikatura.....	380
2.4.15	Pomluva (§ 184).....	383
2.4.15.1	Formy a způsoby pomluv v kyberprostoru.....	383
2.4.15.2	Skutková podstata	387
2.4.15.3	Judikatura.....	388
2.4.16	Nebezpečné vyhrožování (§ 353)	393
2.4.16.1	Formy a způsoby jednání	393
2.4.16.2	Skutková podstata	394
2.4.16.3	Judikatura.....	395
2.4.17	Nebezpečné pronásledování (stalking) (§ 354)	396
2.4.17.1	Formy a způsoby jednání	396
2.4.17.2	Skutková podstata	397
2.4.17.3	Účast na sebevraždě podle § 144 TrZ.....	404
2.4.17.4	Judikatura.....	405
2.4.18	Manipulace s kurzem investičních nástrojů (§ 250)	410
2.4.18.1	Skutková podstata	410
2.4.18.2	Judikatura.....	413
2.4.18.3	Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže (§ 248)	415
2.4.19	Nekalá soutěž	415
2.4.19.1	Formy nekalosoutěžního jednání	418
2.4.19.2	Skutková podstata porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže (§ 248).....	437
2.4.19.3	Judikatura.....	439
2.4.19.3.1	Civilní judikatura.....	439
2.4.19.3.2	Správní judikatura	465
2.4.19.3.3	Trestní judikatura	465
2.4.20	Zneužití informace v obchodním styku (§ 255).....	473
2.4.21	Další trestné činy související se šířením informací	473
2.4.21.1	Trestné činy proti určitým osobám nebo skupinám osob	474
2.4.21.2	Možnosti šíření nenávistných projevů na Facebooku	475
2.4.21.3	Podněcování a schvalování trestného činu.....	476
2.4.21.4	Skutkové podstaty související s terorismem (§ 312e a § 312f).....	477
2.4.21.5	Judikatura.....	478

2.5	Ochrana duševního vlastnictví v prostředí ICT.....	479
2.5.1	Nehmotné statky a duševní vlastnictví.....	479
2.5.2	Duševní vlastnictví.....	480
2.5.3	Průmyslová práva a porušení chráněných průmyslových práv (§ 269)	483
2.5.3.1	Definice a právní úprava ve zvláštních předpisech.....	483
2.5.3.1.1	Vynálezy.....	484
2.5.3.1.2	Průmyslové vzory	486
2.5.3.1.3	Užitné vzory	487
2.5.3.1.4	Topografie polovodičových výrobků.....	488
2.5.3.2	Skutková podstata dle § 269	489
2.5.3.3	Judikatura.....	490
2.5.4	Autorská práva, práva příbuzná právům autorským a jejich porušování (§ 270)	491
2.5.4.1	Formy a způsoby porušování autorských práv v oblasti ICT	491
2.5.4.2	Ochrana autorských děl podle národních a mezinárodních předpisů a smluv	493
2.5.4.3	Ochrana počítačových programů a databází autorským zákonem ...	496
2.5.4.4	Jiná porušování autorských práv s využitím prostředků ICT	504
2.5.4.5	Skutková podstata	510
2.5.4.6	Judikatura.....	511
2.6	Ryze počítačové trestné činy	541
2.6.1	Typické způsoby páchaní trestných činů přímo spojených s počítači.....	541
2.6.2	Od ust. § 257a tr. zákona k stávající právní úpravě tr. zákoníkem	544
2.6.3	Postih kybernetické trestné činnosti podle stávajícího trestního zákoníku	550
2.6.3.1	Kořeny právní úpravy	550
2.6.3.2	Příklady trestné činnosti podřaditelné pod ust. § 230–232	552
2.6.4	Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací (§ 230).....	556
2.6.4.1	Skutková podstata podle odst. 1.....	557
2.6.4.2	Skutková podstata podle odst. 2.....	569
2.6.4.3	Skutková podstata podle odst. 3.....	572
2.6.4.4	Skutková podstata podle odst. 4.....	574
2.6.4.5	Skutková podstata podle odst. 5.....	575
2.6.4.6	Skutkové podstaty dle § 230 a software Galileo RCS.....	575
2.6.5	Opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat (§ 231)	580
2.6.6	Poškození záznamu v počítačovém systému a na nosiči informací a zásah do vybavení počítače z nedbalosti (§ 232).....	585
2.6.7	Judikatura	588
2.6.7.1	Judikatura k § 257a	588
2.6.7.2	K právní úpravě podle § 230–232 tr. zákoníku	597
2.6.7.3	K nedbalosti	602
2.7	Ostatní trestné činy související s počítači	609
2.7.1	Neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku (§ 234)	609
2.7.1.1	Formy a způsoby trestné činnosti	609
2.7.1.1.1	Platební karty	609
2.7.1.1.2	Další platební prostředky.....	614

2.7.1.2	Skutková podstata podle odst. 1.....	617
2.7.1.3	Skutková podstata podle odst. 2.....	626
2.7.1.4	Skutková podstata podle odst. 3–6	627
2.7.1.5	Poznámky ke skutkové podstatě	628
2.7.1.6	Judikatura.....	628
2.7.2	Výroba a držení padělatelského náčiní (§ 236).....	646
2.7.2.1	Formy a způsoby trestné činnosti	646
2.7.2.2	Skutková podstata	648
2.7.2.3	Judikatura.....	649
2.7.3	Padělání a pozměnění veřejné listiny (§ 348)	650
2.7.3.1	Skutková podstata	650
2.7.3.2	Judikatura.....	659
2.7.4	Maření spravedlnosti (navrhovaný § 347a).....	662
2.7.5	Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění (§ 254)	662
2.7.5.1	Zákon o účetnictví	663
2.7.5.2	Zákon o dani z přidané hodnoty.....	667
2.7.5.3	Judikatura.....	671
2.7.6	Poškození finančních zájmů Evropské unie (§ 260)	675
2.7.7	Vývoz zboží a technologií dvojího užití (§ 262–264).....	675
2.7.7.1	Porušení předpisů o kontrole vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 262)	676
2.7.7.2	Porušení povinností při vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 263).....	676
2.7.7.3	Zkreslení údajů a nevedení podkladů ohledně vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 264)	677
2.7.8	Zahraniční obchod s vojenským materiálem (§ 265–267).....	677
2.7.9	Neoprávněné provozování hazardní hry (§ 252).....	679
2.7.9.1	Hazardní hry a zákon o hazardních hrách	679
2.7.9.2	Skutková podstata podle ust. § 252.....	684
2.7.9.3	Judikatura.....	686
Kapitola 3 Odhalování a vyšetřování kybernetické kriminality.....		687
3.1	Pachatelé kybernetické kriminality a jejich motivy.....	687
3.2	Kriminalistická expertiza v oblasti počítačové kriminality	690
3.2.1	Kriminalistika a kriminalistická expertiza.....	690
3.2.2	Důkazy a dokazování	692
3.2.3	Digitální stopy a digitální důkazy.....	697
3.2.4	Kriminalistická počítačová expertiza.....	702
3.2.4.1	Prvopočátky kriminalistické počítačové expertizy.....	702
3.2.4.2	Současné problémy při odhalování a dokazování kybernetické kriminality	702
3.2.4.3	Problém jurisdikce	702
3.2.4.4	Problém odhalování trestné činnosti	704
3.2.4.5	Problém dokazování	706
3.2.4.5.1	Fyzická versus logická přítomnost	707
3.2.4.5.2	Čas	707
3.2.4.5.3	Čitelnost dat.....	708
3.2.4.5.4	Identifikace a autentizace.....	708

3.2.4.5.5	Pravost důkazů.....	709
3.2.4.5.6	Průkaznost důkazů	715
3.2.4.6	Budoucnost kriminalistické počítačové expertizy.....	716
3.2.5	Postup před zahájením trestního stíhání (prověřování).....	724
3.2.6	Vyšetřování.....	726
3.2.7	Dokazování.....	727
3.2.8	Znalci a znalecké posudky.....	729
3.2.8.1	Nezastupitelná úloha znaleckých posudků.....	729
3.2.8.2	Právní úprava týkající se znalců.....	730
3.2.8.3	Podávání znaleckých posudků	734
3.2.8.4	Výběr znalce.....	735
3.2.8.5	Nezávislost versus podjatost znalce	735
3.2.8.6	Zadání znaleckého posudku.....	738
3.2.8.7	Posuzování právních a odborných otázek	739
3.2.8.8	Sběr podkladů pro zpracování znaleckého posudku	740
3.2.8.9	Vlastní zpracování znaleckého posudku.....	743
3.2.8.10	Provedení důkazu znaleckým posudkem	744
3.2.8.11	Znalecký posudek předložený stranou	746
3.2.8.12	Přezkoumatelnost znaleckého posudku.....	747
3.2.9	Judikatura	748
3.2.9.1	Judikatura k dokazování.....	748
3.2.9.2	Judikatura ke znalcům a znaleckým posudkům	757
3.3	Další perspektivy boje proti počítačové kriminalitě.....	763
Kapitola 4	Prognóza dalšího vývoje kybernetické kriminality	766
4.1	K postihu útoků DoS/DDoS v rámci českého právního řádu	767
4.1.1	Formy útoků DoS/DDoS	767
4.1.2	Právní rozbor.....	771
4.2	Virtuální světy a virtuální kriminalita	779
4.2.1	Virtuální světy	779
4.2.2	Virtuální vlastnictví a virtuální majetek.....	779
4.2.3	Peníze a jiné „měny“	784
4.2.3.1	Peníze a jejich úloha	784
4.2.3.2	Soukromé peníze.....	785
4.2.3.3	Virtuální měny a kryptoměny	787
4.2.3.4	Virtuální měny versus elektronické peníze.....	799
4.2.4	Virtuální sex	808
4.2.5	Virtuální a skutečná kriminalita ve virtuálním světě.....	809
4.2.5.1	Informační kriminalita a virtuální svět.....	809
4.2.5.2	Klasická kriminalita ve vztahu k virtuálnímu prostoru a naopak.....	810
4.3	3D tisk.....	812
4.3.1	Technologie a technika 3D tisku.....	812
4.3.2	Právní aspekty 3D tisku	814
4.3.2.1	Autorskoprávní pohled.....	814
4.3.2.2	Průmyslově právní pohled.....	815
4.3.3	Další aspekty 3D tisku.....	816

4.4	Trestněprávní aspekty robotiky	817
4.4.1	Zákony robotiky nejsou právními předpisy	817
4.4.2	Odpovědnost za jednání robotů	819
4.4.2.1	Nový rozměr odpovědnostních vztahů	819
4.4.2.2	Deliktní odpovědnost v robotice	822
4.4.2.3	Zavinění z nedbalosti v robotice	827
4.4.2.4	Příčinná souvislost v robotice	829
4.4.2.5	Software robotů a deliktní odpovědnost	830
4.4.2.6	Další faktory ovlivňující jednání robotů	832
4.4.2.7	Fyzické a právnické osoby jako pachatelé „robotické“ kriminality	836
4.4.2.8	K odpovědnosti za autonomní vozidla	839
4.4.2.9	Robot jako oběť trestného činu	840
4.4.3	Závěr	840
4.5	Další předpokládaný vývoj kybernetické kriminality	843
4.6	Poznámky k výše uvedeným formám jednání	845
4.6.1	Útoky na technologické řídicí systémy	845
4.6.2	Odpovědnost za škodu způsobenou provozem nezabezpečeného informačního systému	847
4.6.2.1	Odpovědnost za škodu podle občanského zákoníku	847
4.6.2.2	Odpovědnost za škodu podle zvláštního zákona	855
4.6.2.3	Pojištění kybernetických rizik	858
4.6.3	Internet věcí	860
4.6.4	BYOD	862
4.6.5	Útoky prostřednictvím sociálních sítí	864
4.6.6	Střet mezi anonymitou a ochranou soukromí v kyberprostoru	864
4.7	Judikatura k této kapitole	873
4.7.1	K principu ultima ratio	873
4.7.2	K odpovědnosti za škodu	874
4.7.3	K zákazu donucování k poskytnutí důkazů proti sobě samému	878
	Závěr	896
	Summary	899
	Literatura	901
	O autorovi	925
	Věcný rejstřík	926